

THA ARTLA
KANGAKUDUMISEST ...

Kangakudumise ajalugu

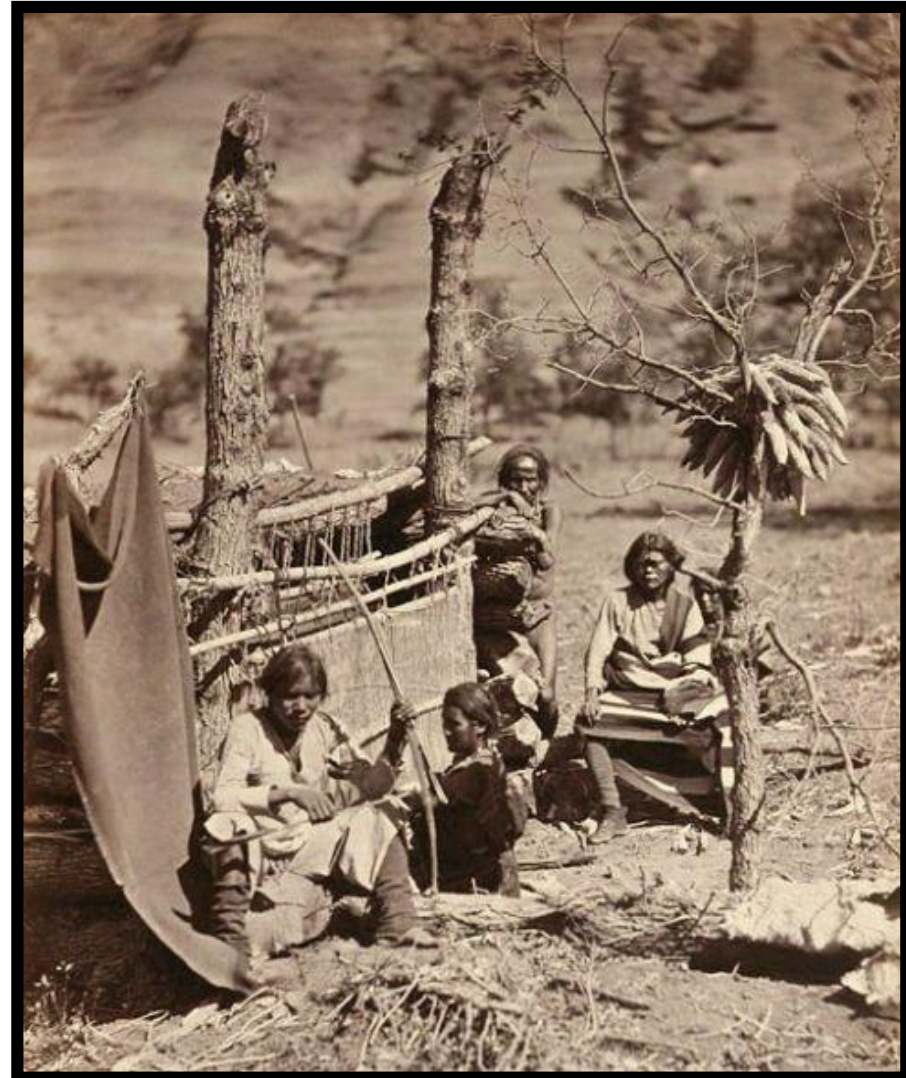
DAATUMID

tekstiilijäljendid	u 27 000–22 000 eKr, Tšehhimaa
toimised tekstiilid	u 10 000 eKr, Türgi
raskustega kangaspuud	u 6000 eKr, Euroopa
villa tarvitamine	u 3500 eKr, Mesopotaamia
siidi tarvitamine	u 2700 eKr, Hiina
vildi tarvitamine	u 2600 eKr, Anatoolia
kultuuristatud puuvill	u 2500 eKr, Lõuna-/Edela-Aasia
	u 2500 eKr, Peruu/Ecuador
tallalaudadega kangasteljed	25–220 pKr, Hiina

Kangakudumise ajalugu

- 20-30 tuhat aastat tagasi taimekiudude kokkukeeramisel saadi nõör.
- Esimesed teljed: nõör rippus vertikaalselt puude vahel, selle vahele põimiti.

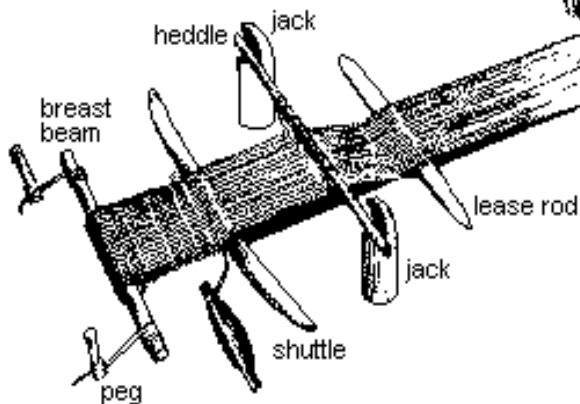
Navaho naine kudumas

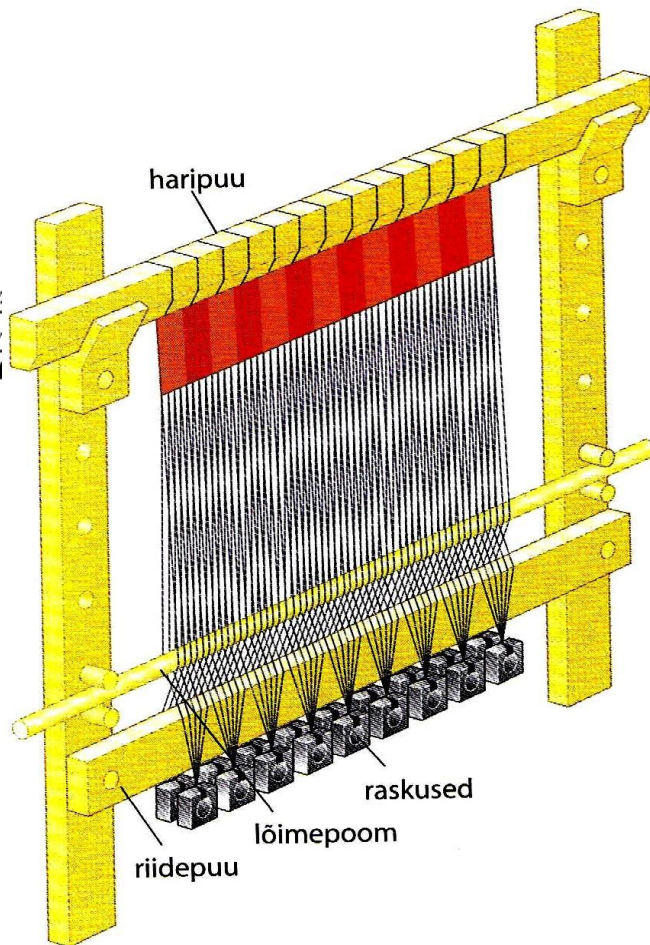
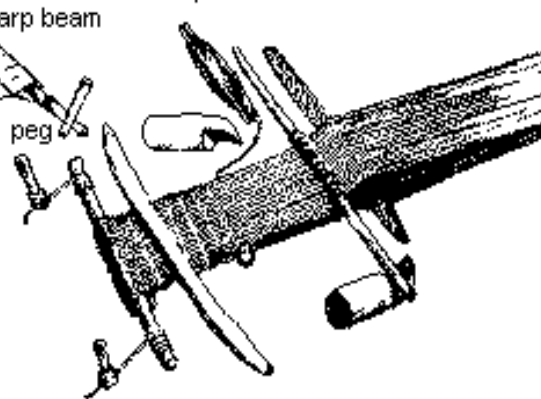
Kangakudumise ajalugu

- Tulid horisontaalsed maateljed ja seejärel lõime raskustavad teljed.

The heddle is raised on the jacks forming the shed

The jacks are removed and the heddle lowered, the counter-shed is formed

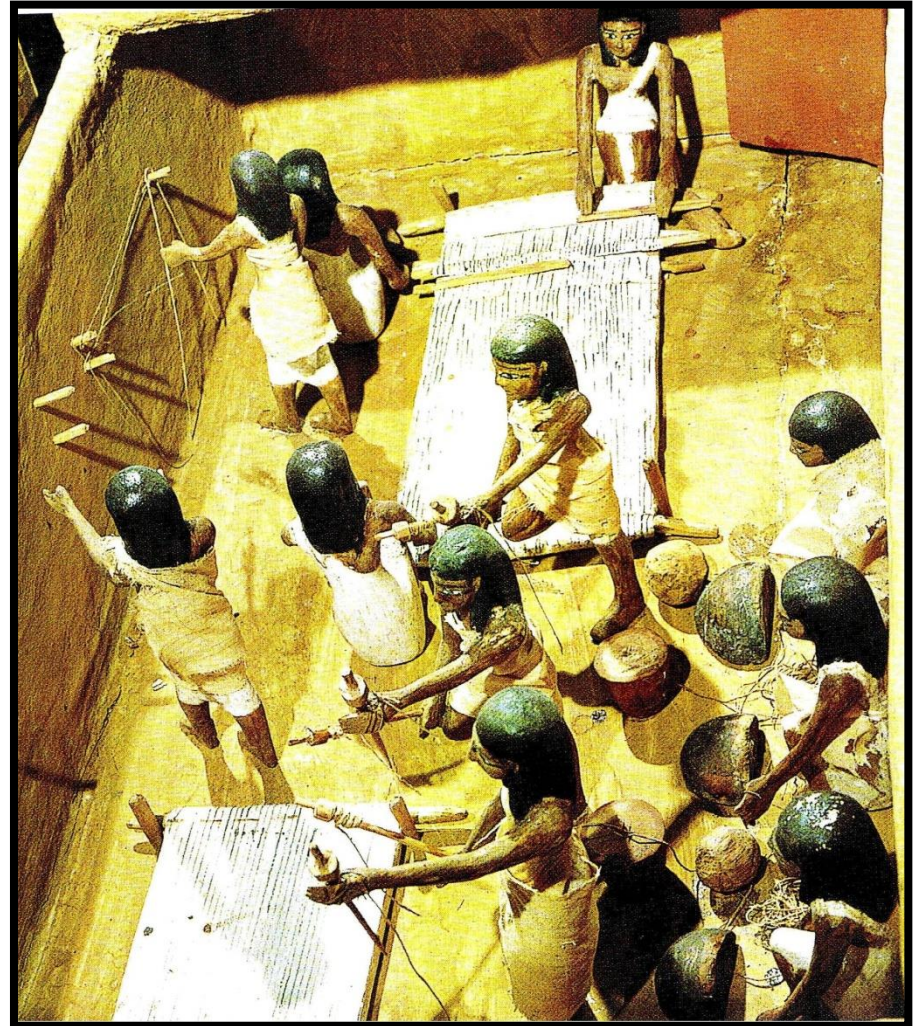
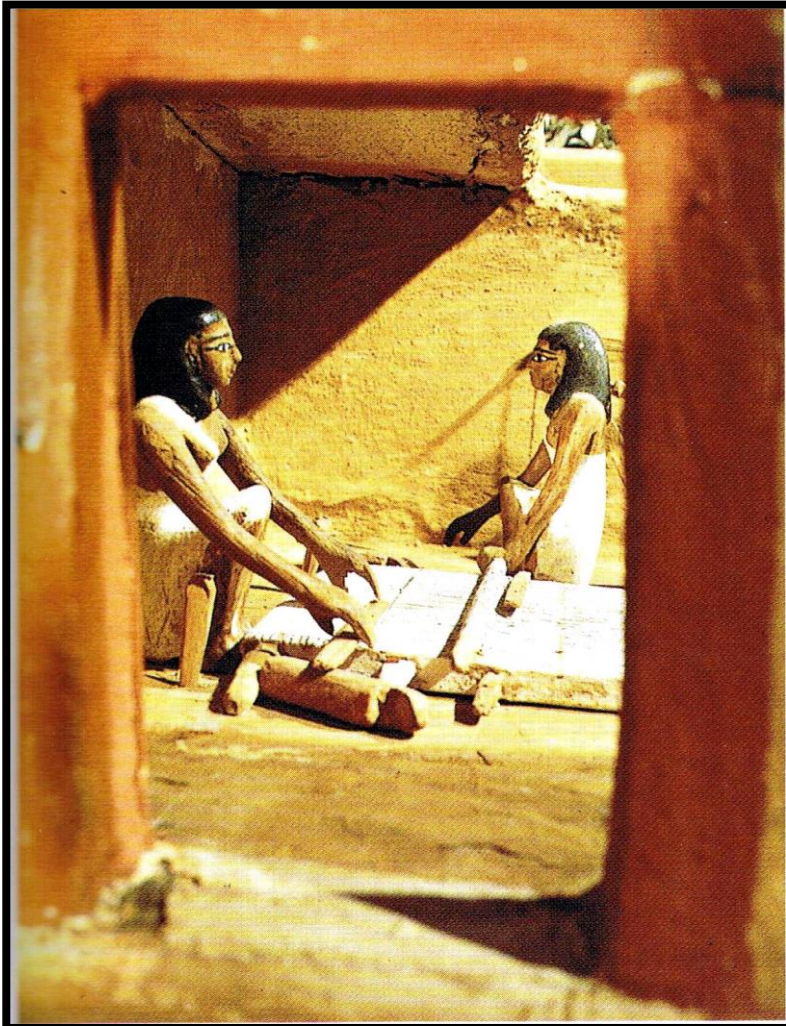

Horisontaalsed maatelijed

Beduiini naine kudumas

Horisontaalsed maatelijed

Mekretra hauakambri, Egiptus (u. 1950 e.Kr)

Horisontaalsed maateljed

Mekretra hauakambriist,
Egiptus (u. 1950 e.Kr)

Nit (ka Neith, Net, Neit)
kangakudumise jumal

Horisontaalsed maateljed

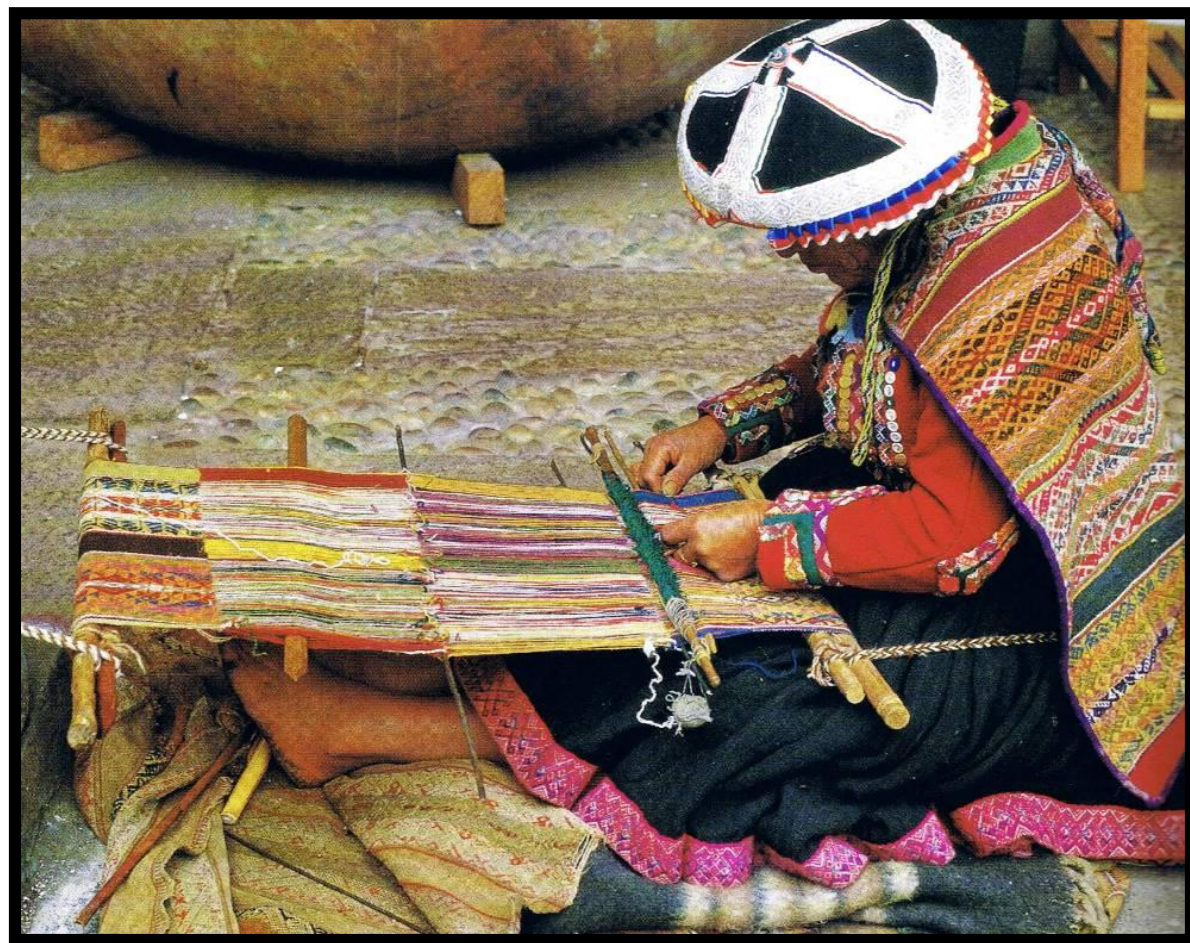
Sumatra kuduja keha pingutab lõimed.

Seljas kantavad teljed

Maia üliknaisest kangru
savikujuke, Jaina,
600-900 pKr.

Seljas kantavad vööteljed

Lõimeraskustega teljed

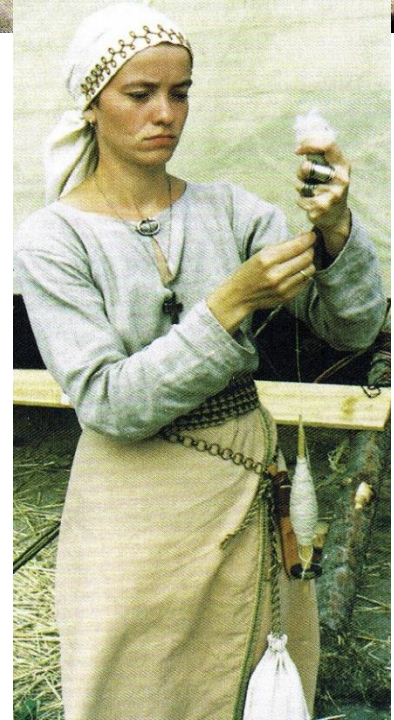

Kreeka
lekythos Atikast,
540 eKr.

Keldi naine kudumas

Viikingiaeg

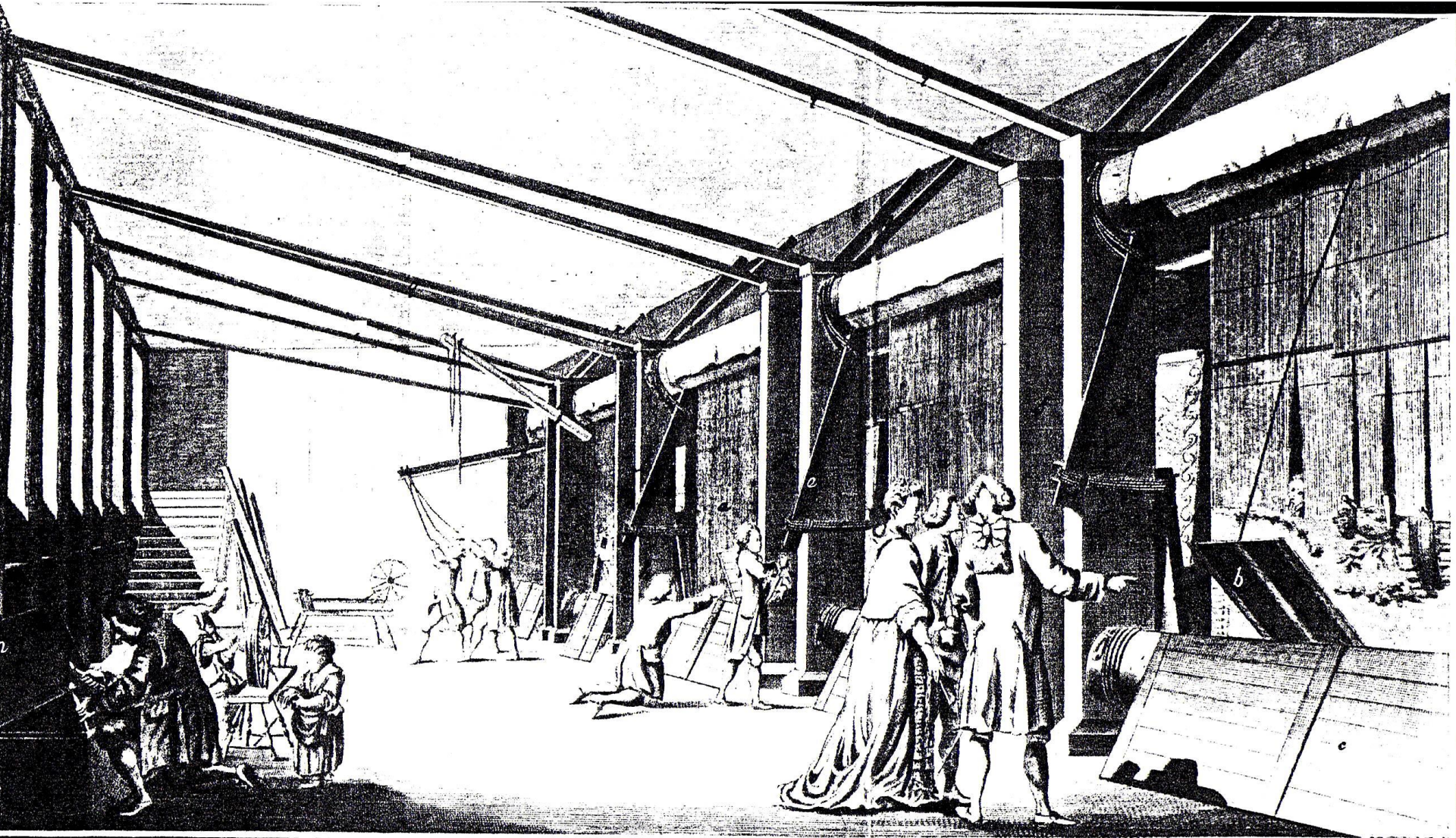

Püstteljed

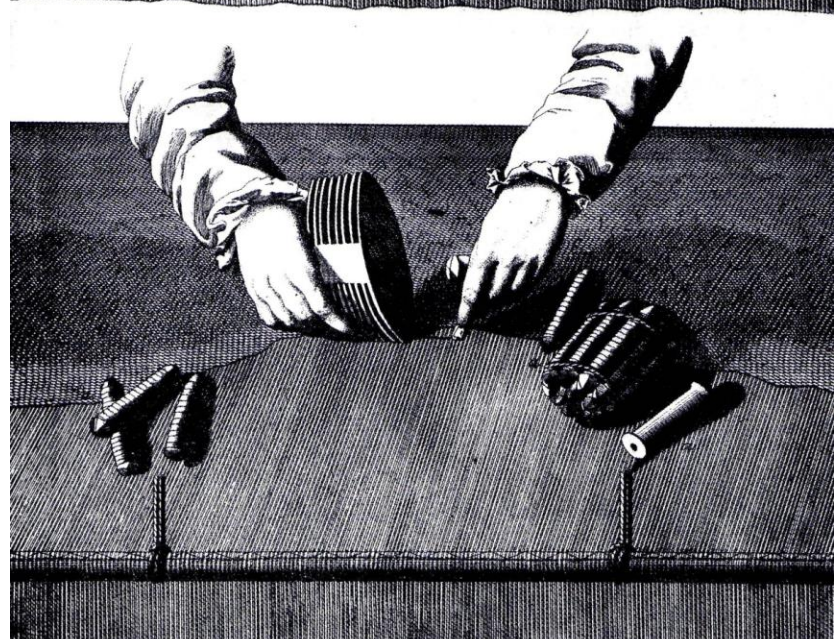
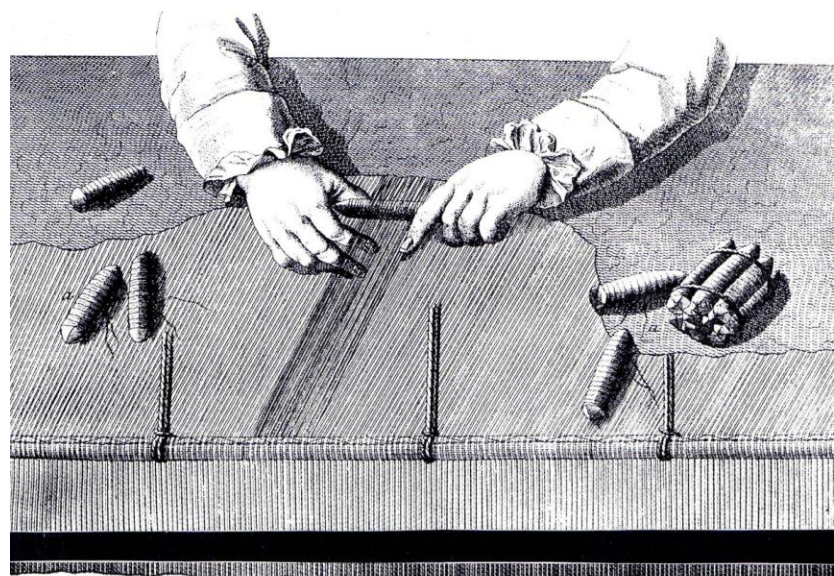
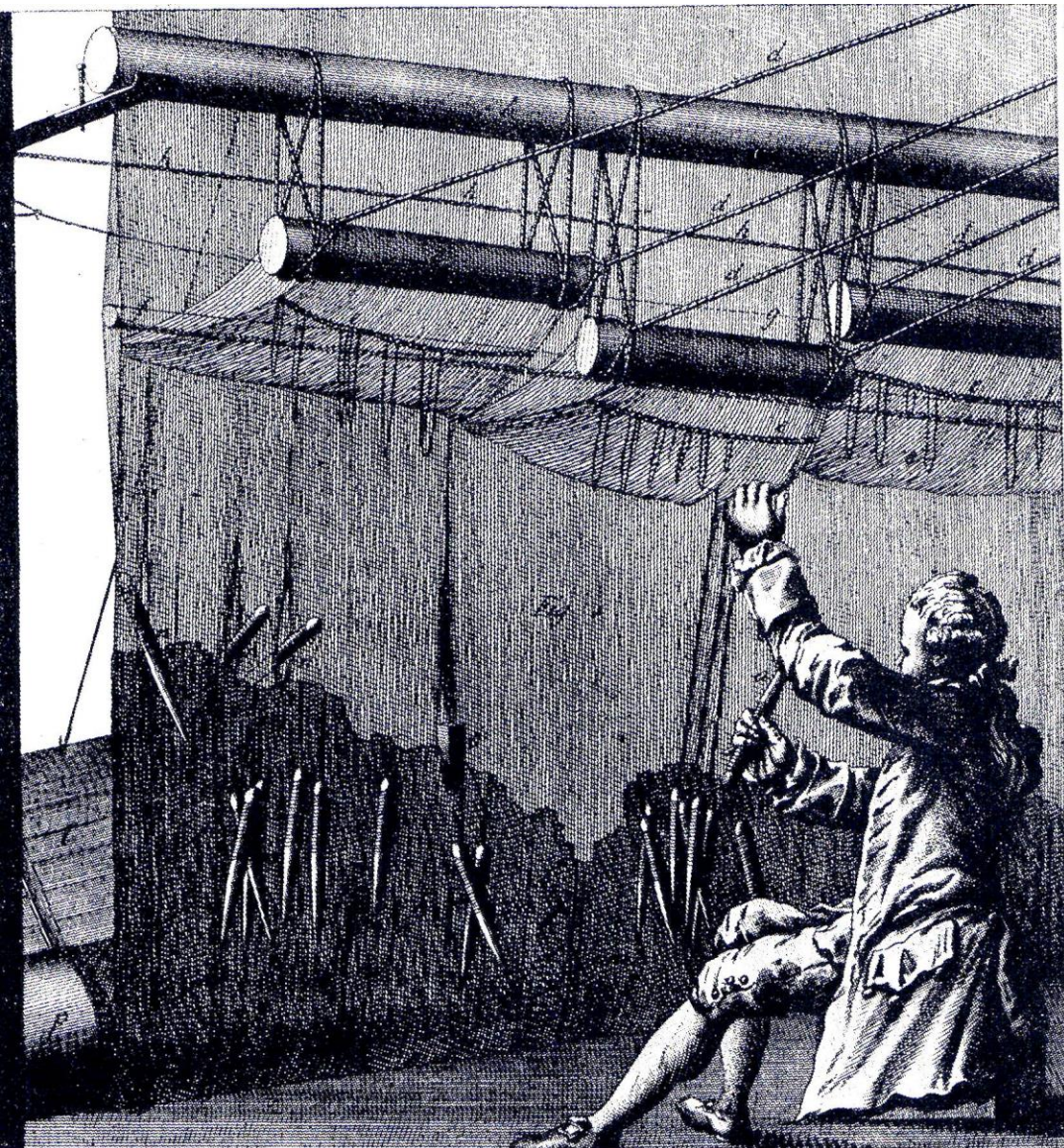

Navaho naine kudumas

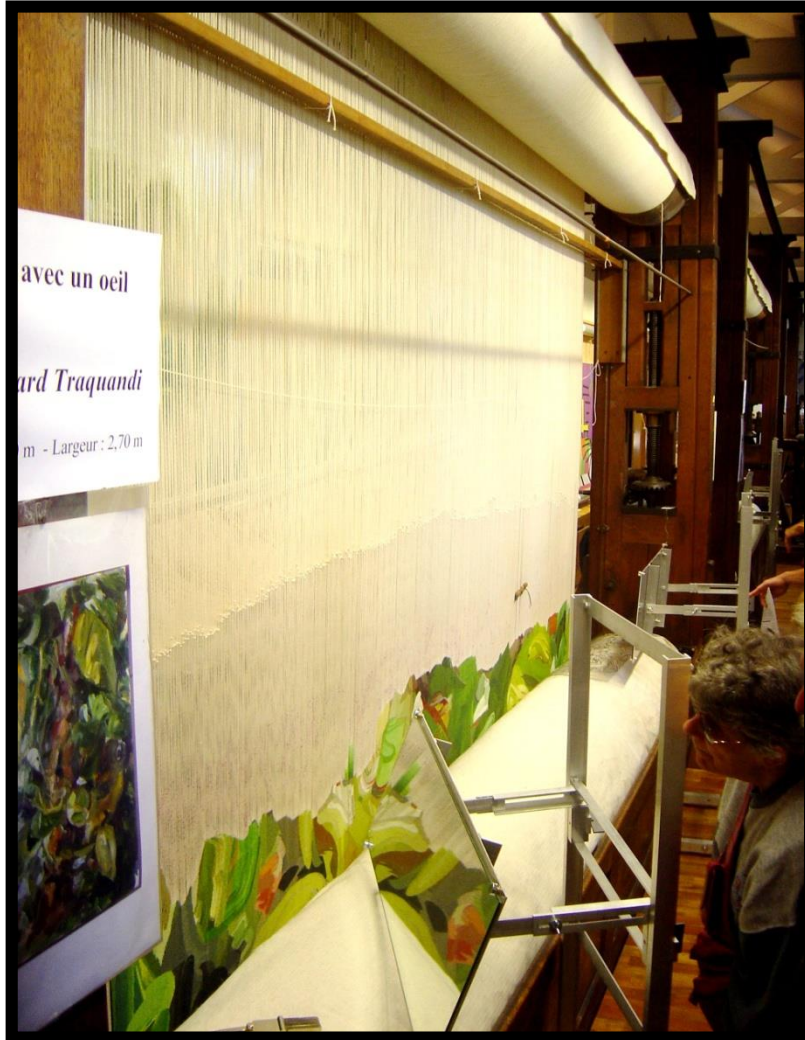
Gobelini manufaktuur 18.saj.

Gobelini manufaktuur 18 saj.

Püstellied

Prantsuse piltvaibasari 1500.a. “Daam ükssarvega”

Prantsuse piltvaibasari 1500.a. “Daam ükssarvega”

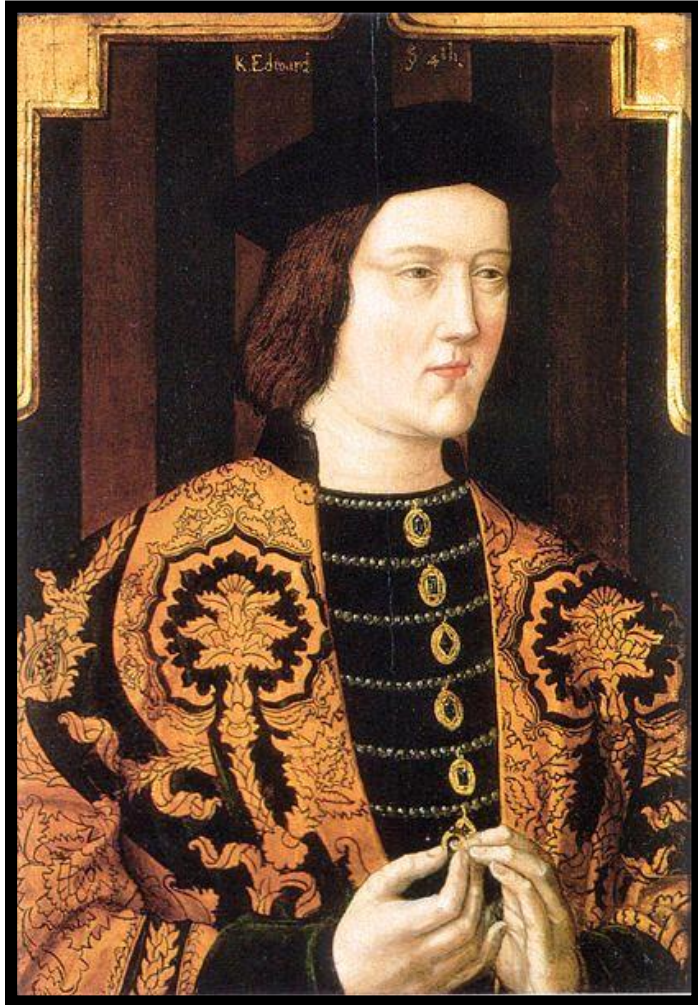
Prantsuse piltvaibasari 1500.a. “Daam ükssarvega”

SIIDITEE

SIIDKANGAD EUROOPA MOES

Edward IV

Isabella Rubens

Taimmaterjal
värvimiseks,
Türgi

Värvimistöökoda Türgis

Siidi värvimine Türgis

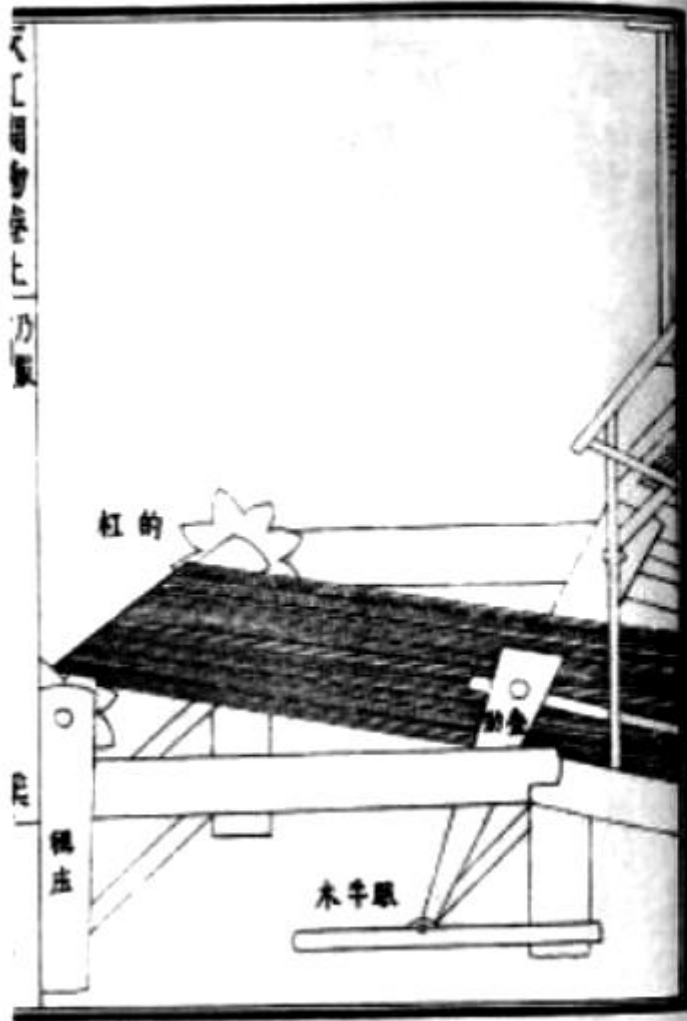
Kangasteljed

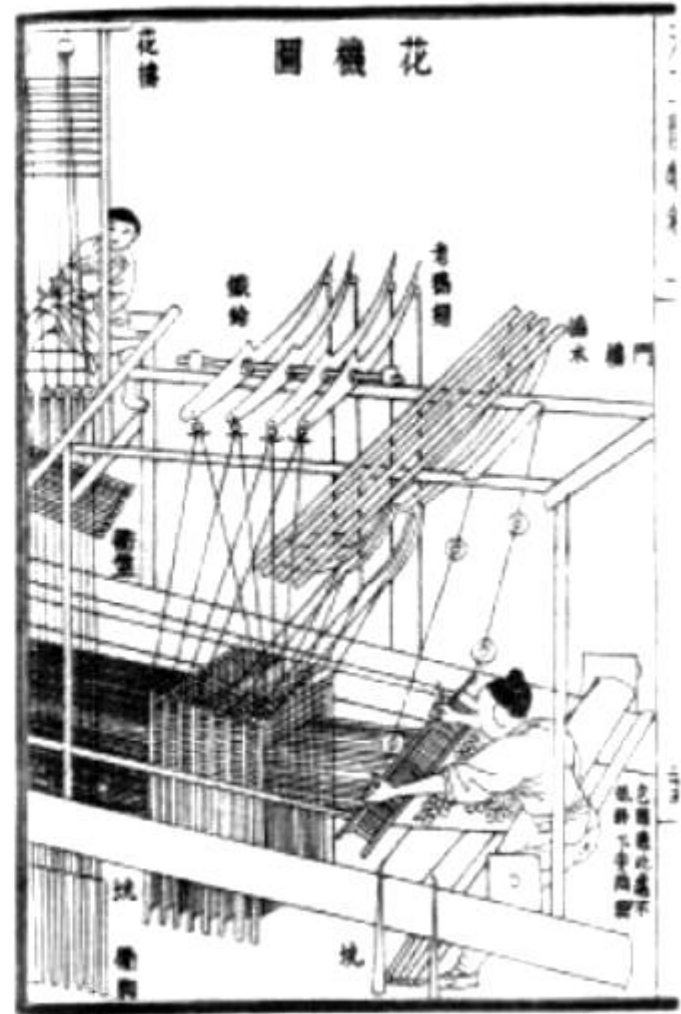
Hiina

Kangasteljed

Hiina

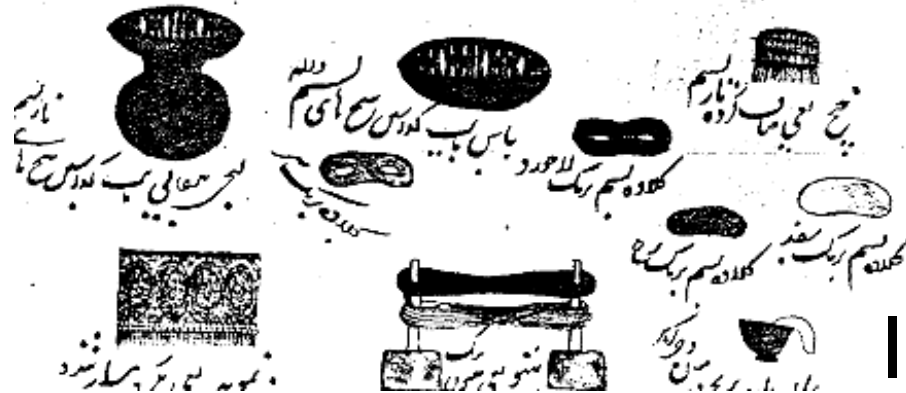
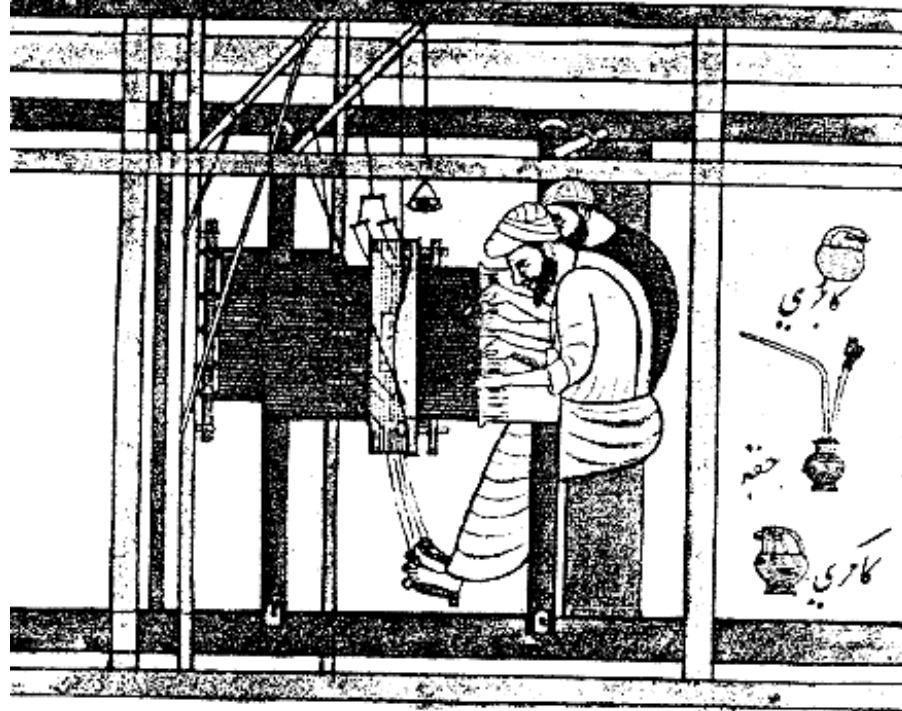

110

118

Kangasteljed

Idamaad

Kangasteljed - kastraam

Penelope kudus päeval surilina, mida öösel harutas, et vältida kosilase valimist.

Kaasaegsed kirikangasteljed

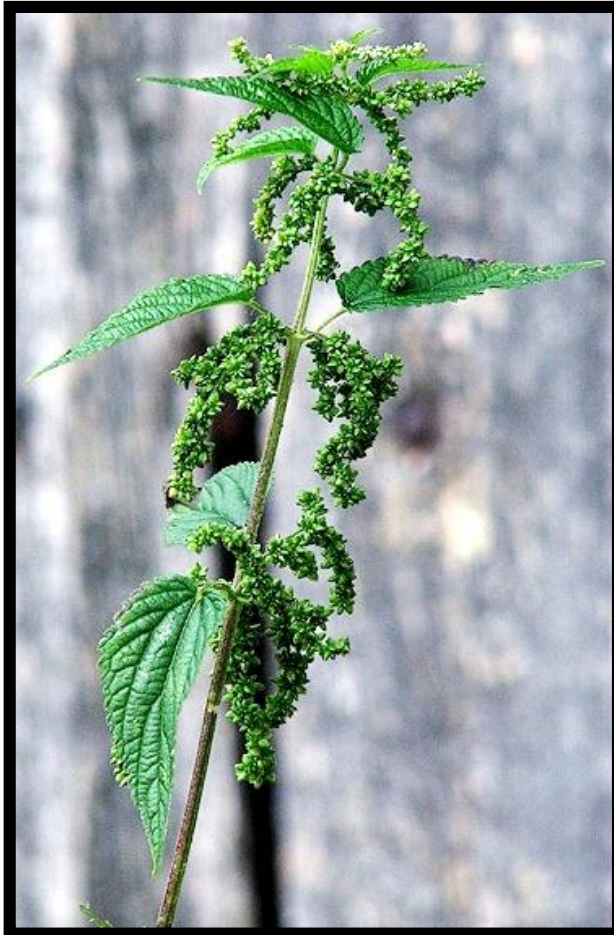
Kangakudumisest Eestis

- Esimesed andmed kangakudumisest pärinevad 7.-5. sajandist eKr.
- Kiudainena kasutati nõgest, kanepit, lina, villa.
- Kuni 20. sajandi alguseni kooti kõik taluperes vajalik kodus.
- Aniliin- ehk poevärvid tulid laialdaselt müüki 20. sajandi alguseks.

Kiudained

Nõges

Kanep

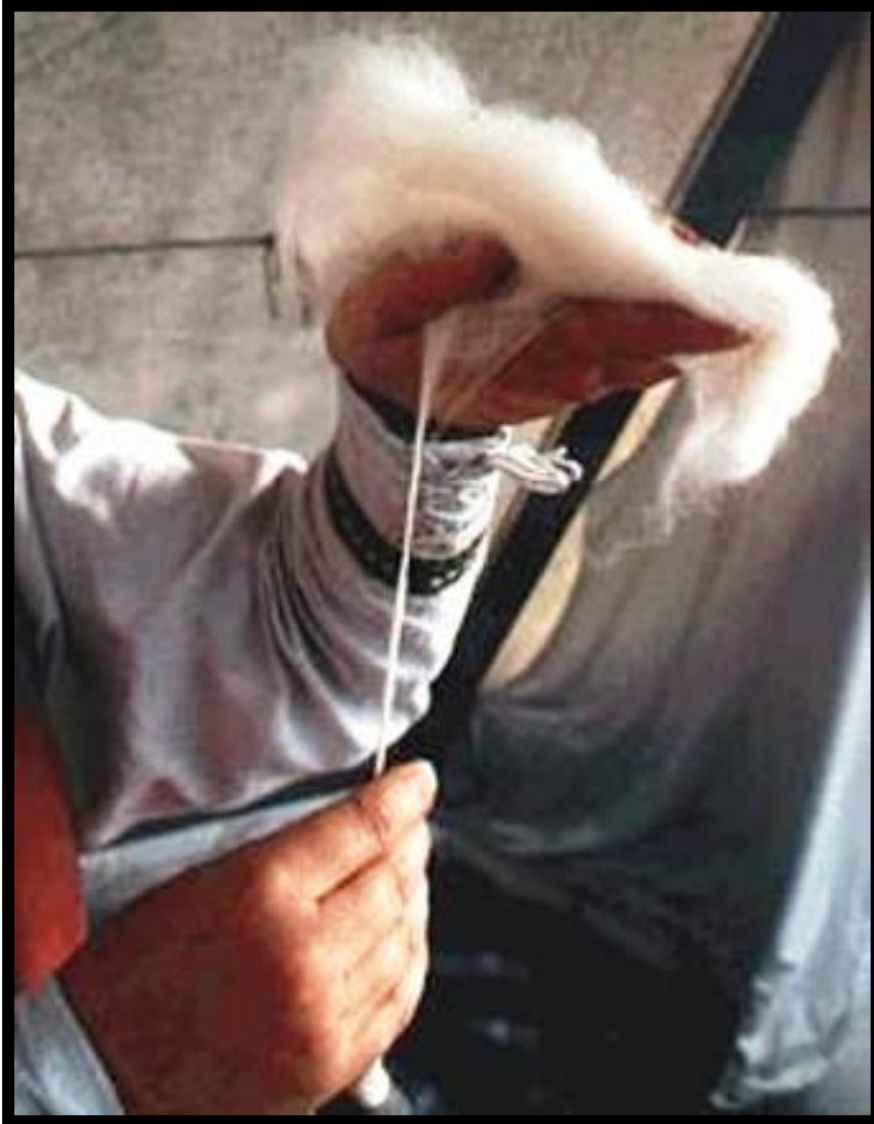

Kiudained

Lina ja vill

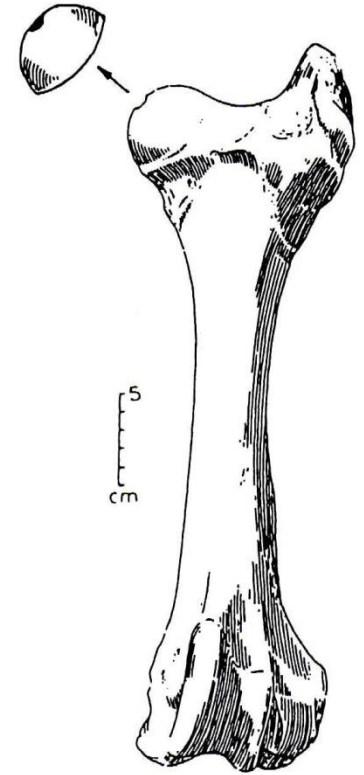
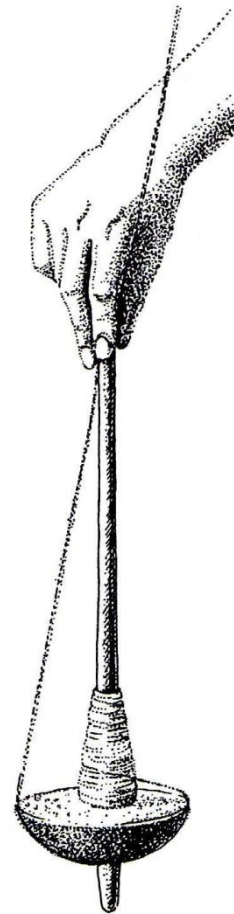
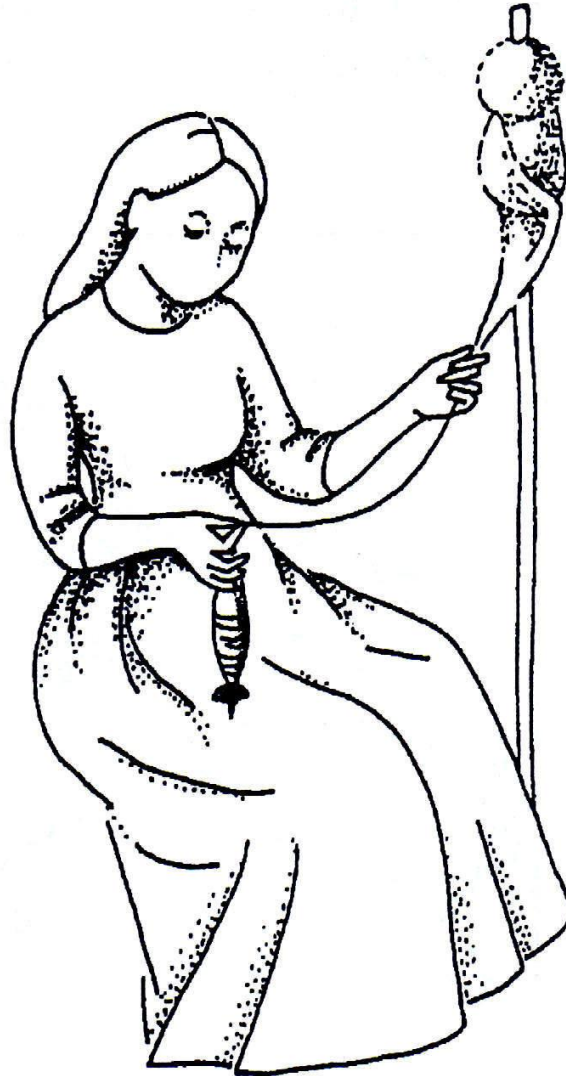

Värtnaga ketramine

Värtnaga ketramine

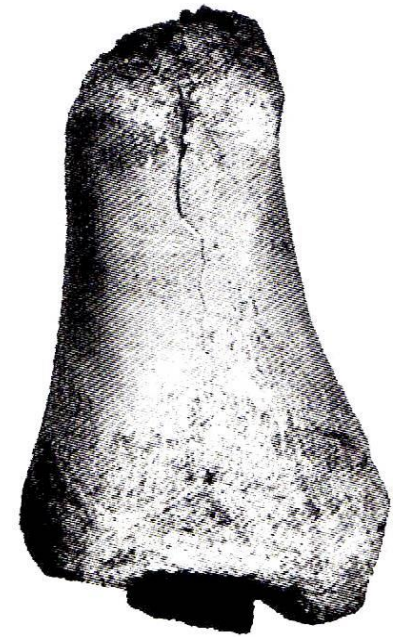

Värtnakedra
valmistamine
weise
reieluupeast

Värtnakedrad matusepaikadest

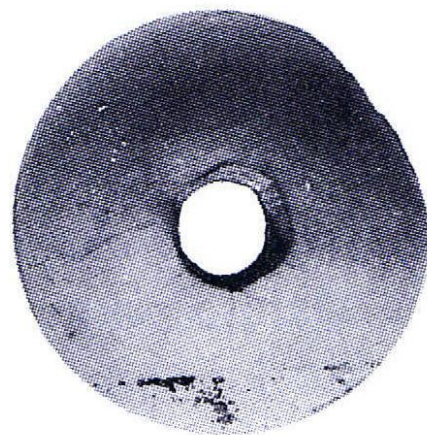

Luuketrade levik

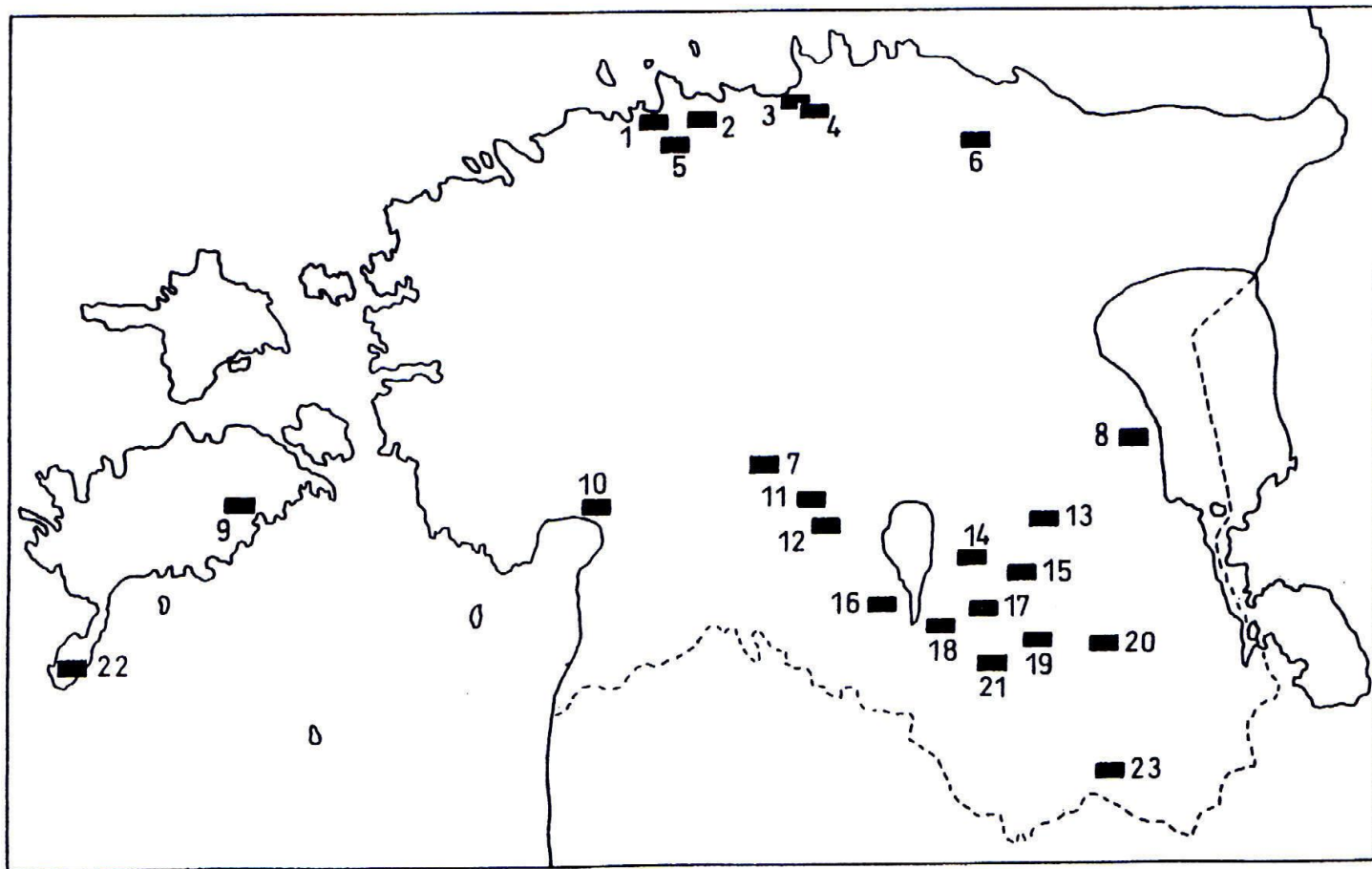

Tünnikujuline
keder
sarvest

Kuhikukujulised luukedrad Rebala asulakohalt ja Otepää linnamäelt

Kiviketrade levik

Kiviketrade levik Eestis. 1 Tallinn, 2 Proosa, 3 Muuksi, 4 Uuri, 5 Lehmja, 6 Rakvere, 7 Lõhavere, 8 Alatskivi, 9 Valjala, 10 Pärnu, 11 Mustivere, 12 Viljandi, 13 Tartu, 14 Peedu, 15 Unipiha, 16 Vooru, 17 Uderna II, 18 Kivivare, 19 Otepää, 20 Vana-Koiola, 21 Makita, 22 Karuste, 23 Rõuge

Kivikedrad

Kaksikkooniline kivikeder
Alatskivi linnamäelt

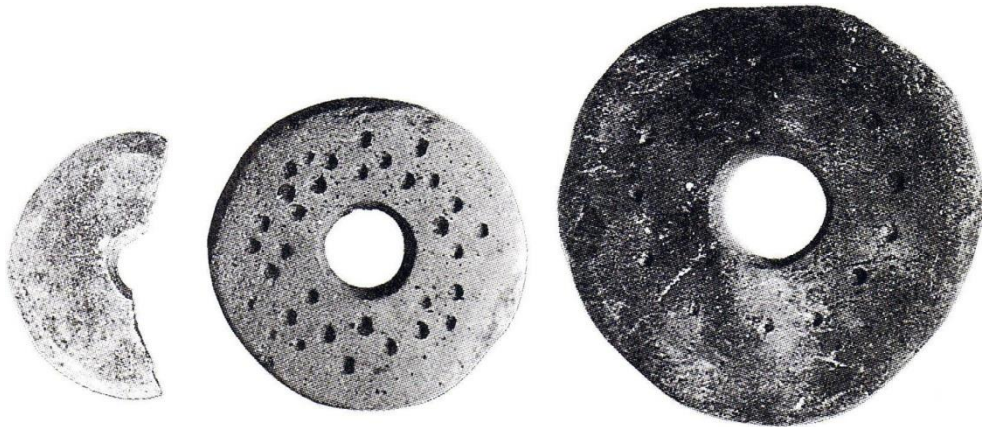

Kuhikukujulised
kivikeder
Lehmja asulakohast

Lame kivikeder
Mustivere asulakohast

Kivikedrad

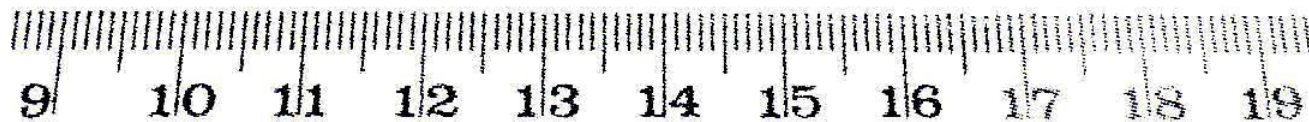

Lamedad kivikedrad
Rõuge linnuselt,
Otepäält,
Lehmjalt

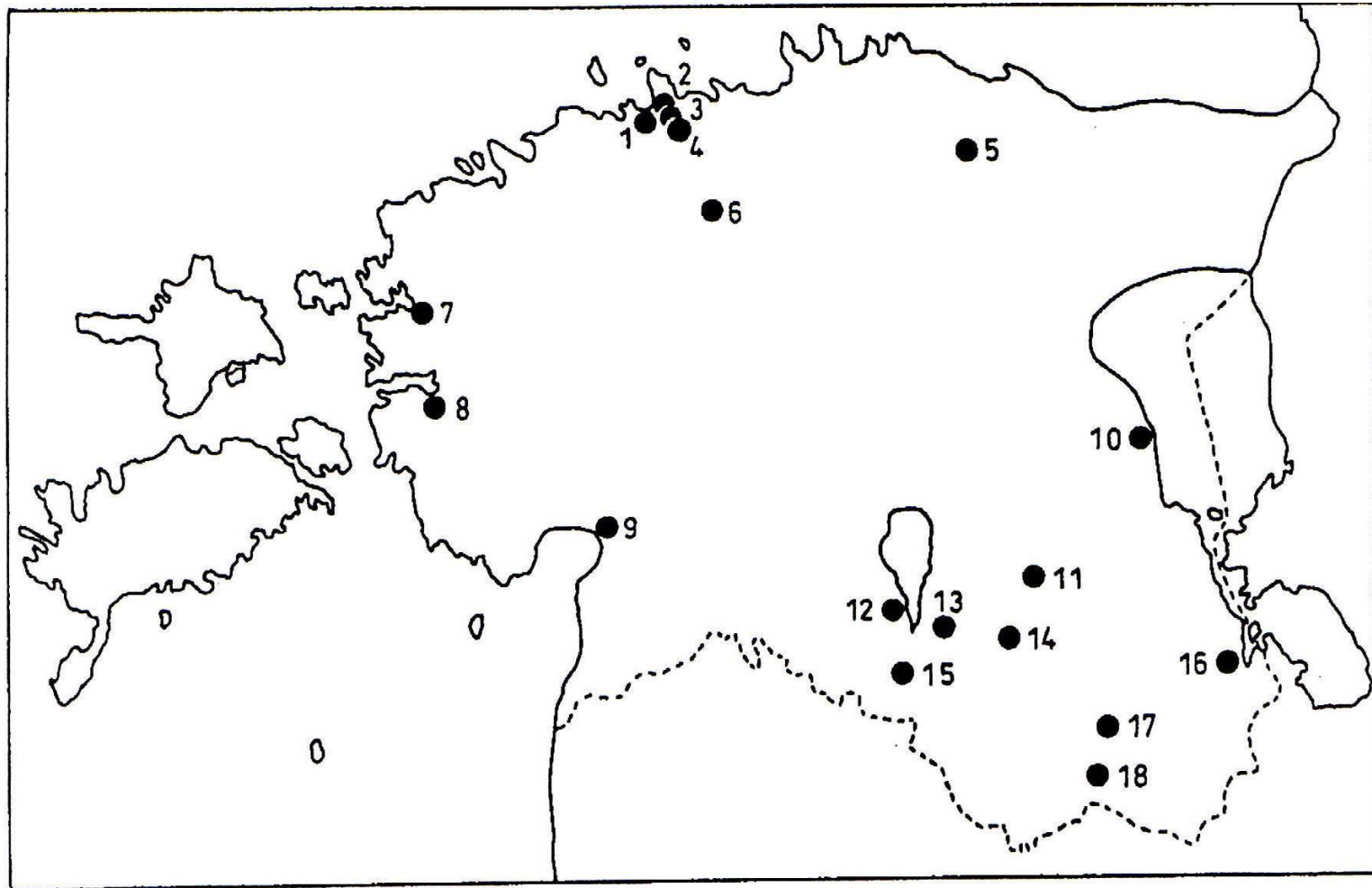

Kedratorikud
Otepäält

**Värtnakedrad roosast kiltkivist,
Tartu, päritolu 13.saj. Vana-Vene linnadest.**

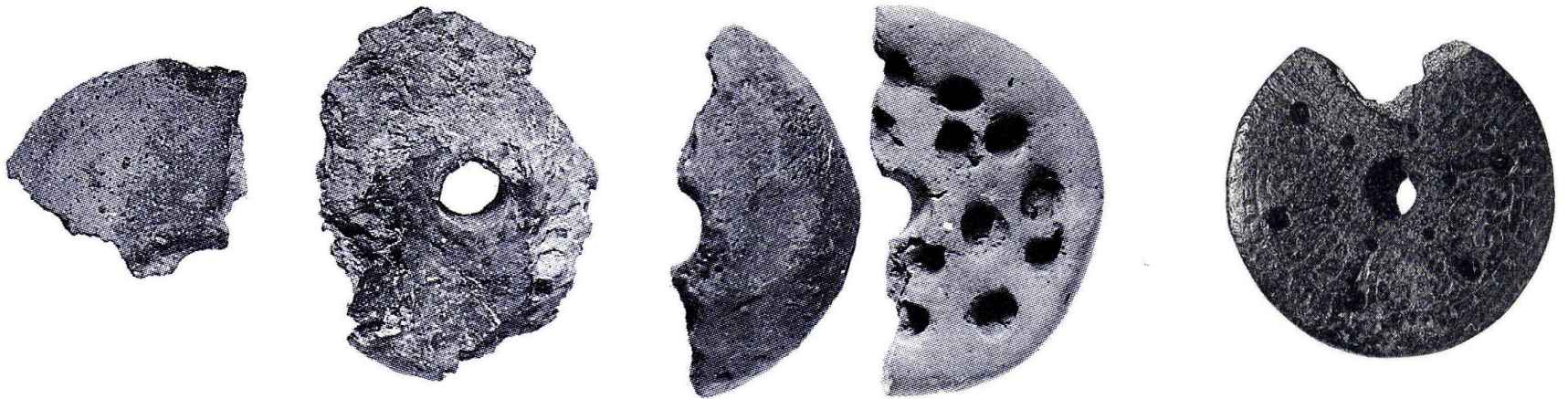

Saviketrade levik

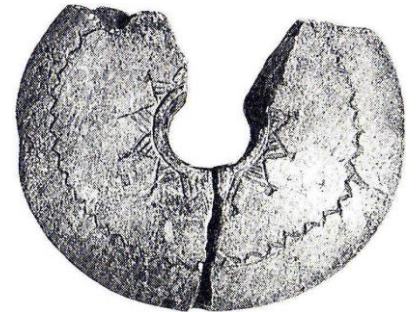

Saviketrade levik Eestis 1 Tallinn, 2 Pirita, 3 Iru, 4 Proosa, 5 Rakvere, 6 Paunküla, 7 Haapsalu, 8 Lihula, 9 Pärnu, 10 Alatskivi, 11 Tartu, 12 Vooru, 13 Kivivare, 14 Otepää, 15 Tõrva, 16 Rõsna-Saare, 17 Tamula, 18 Rõuge.

Savikedrad

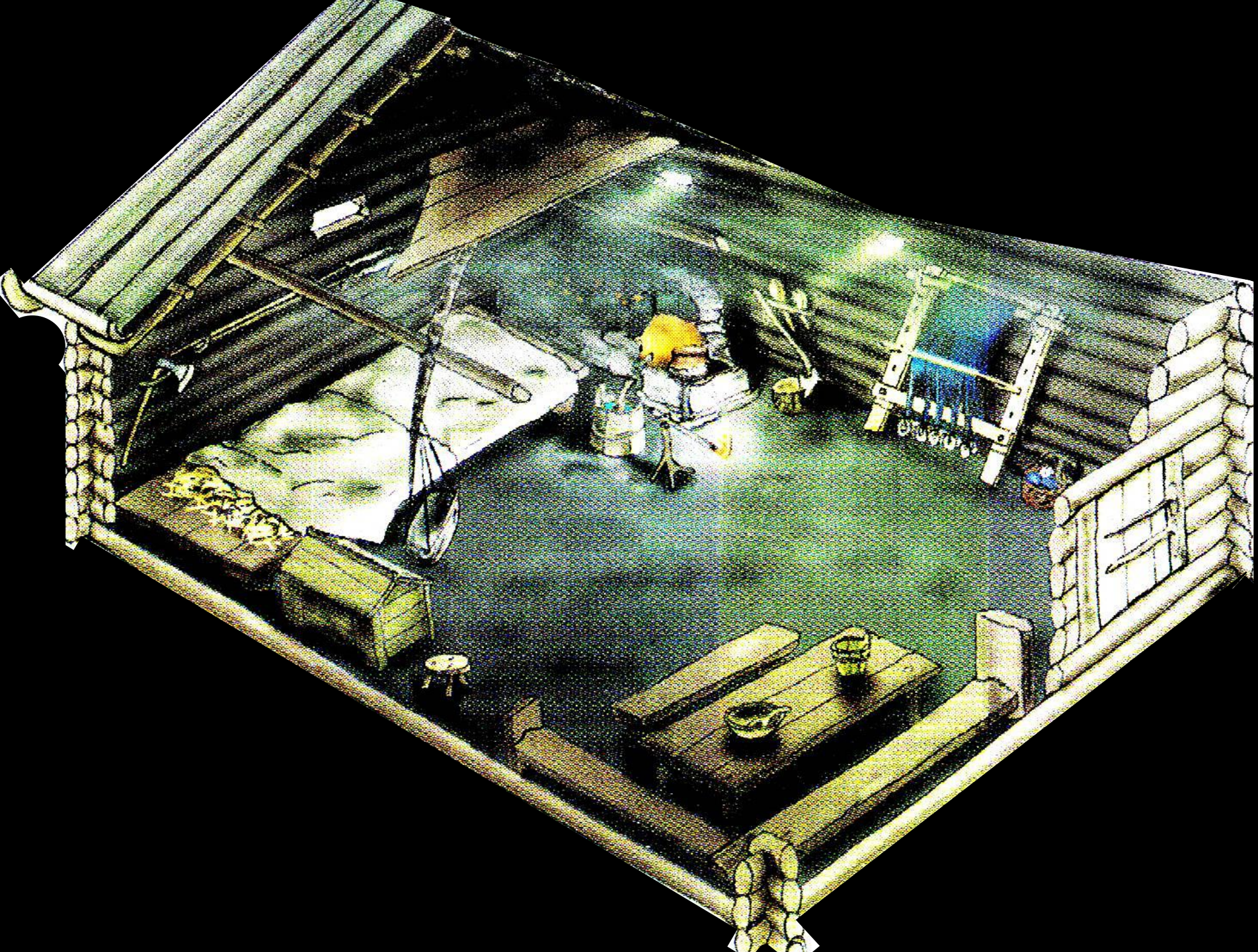
Lamedad savikedrad Tamula asulakohast (1, 2 AI 4118) ning Rõuge (3 AI 4040: 1235) ja Otepää (4 AI 4036: I 1466) linnamäelt. Kõik joonistel esitatud kedad on suuruses 3 : 4

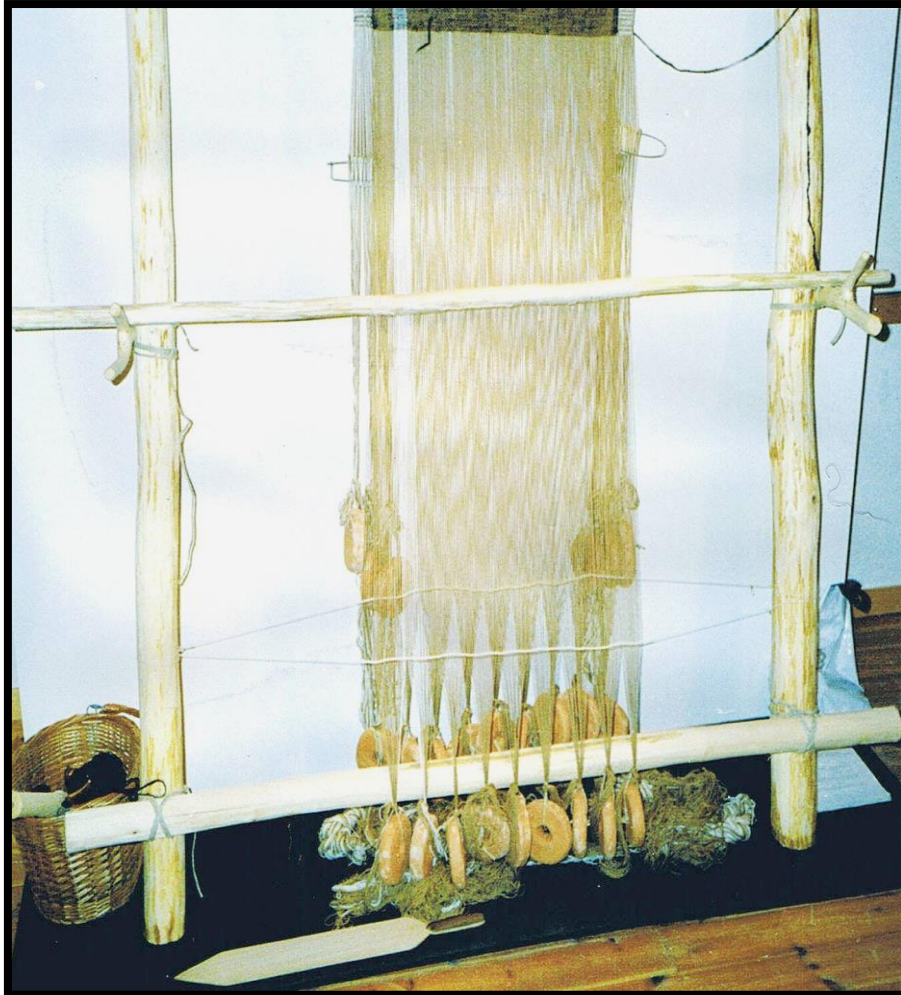
Lamedad
savikedrad
Võhma
Tandemäe
kalmest.

Puukeder
Tallinnast.

Saviraskustega püstteljed

Kiviraskustega püstteljed

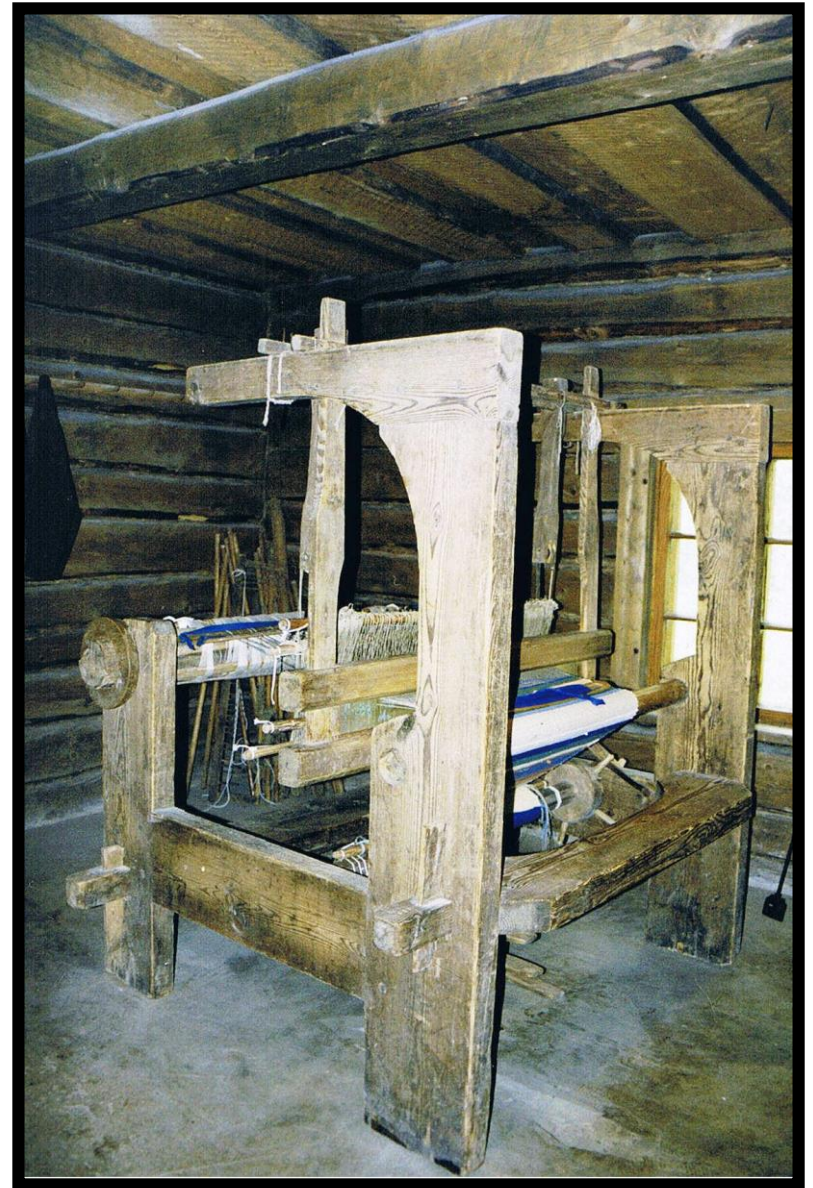
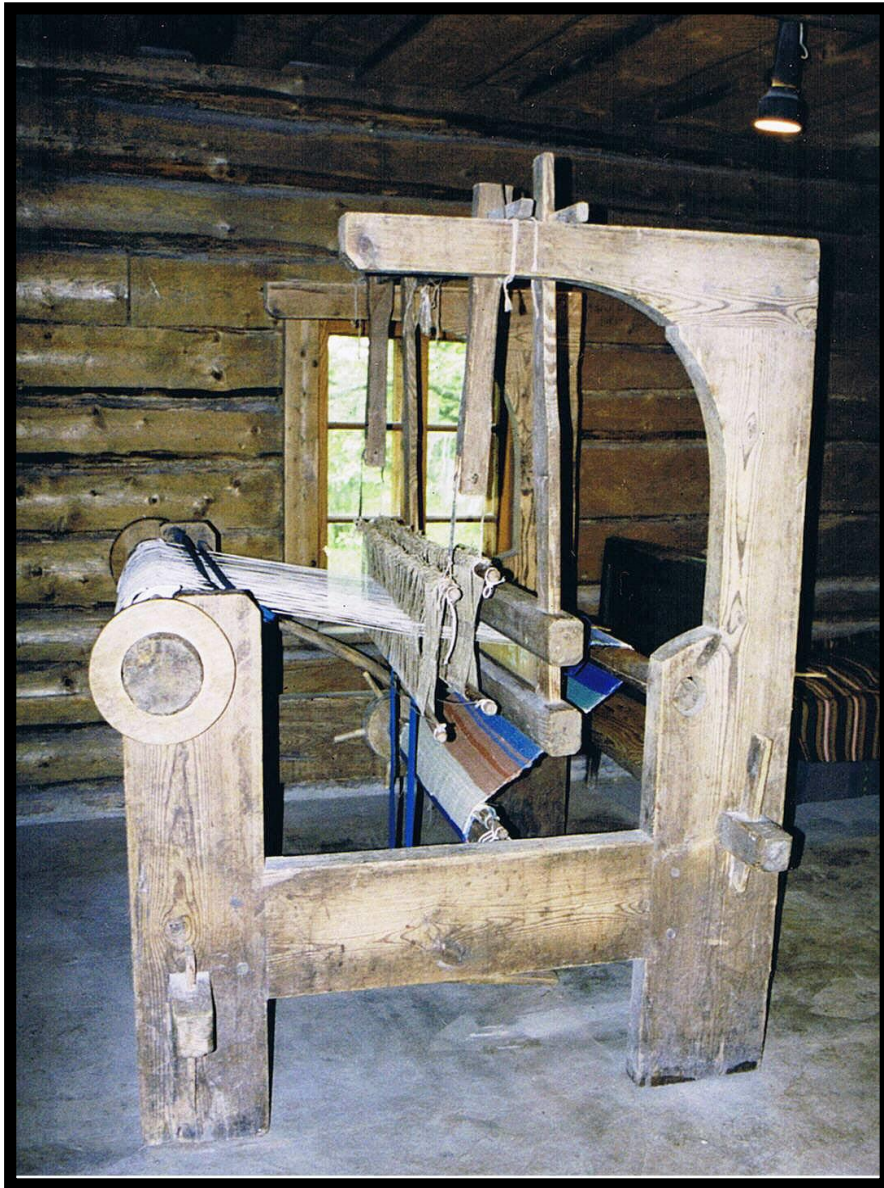
Kiviraskustega püstteljed

Liivakottidega püstteljed

Eesti liht- e. maateljed

Eesti lihtteljed

Kaltsuvaip kambri põrandal

- Eeskujud soome-rootslastelt
- Eesti laudpõrandatel ca` 100 aastat
- Materjali kogumine oli probleem
- Koloriidilt hallisegused
- Vaiba laiuse määras maatelg
- Kiritelgedel kudumise levik 20.saj.
- Kaltsuvaip kui sisustuselement

Kaltsuvaip kambri põrandal

Emmaste vald 1890.a.

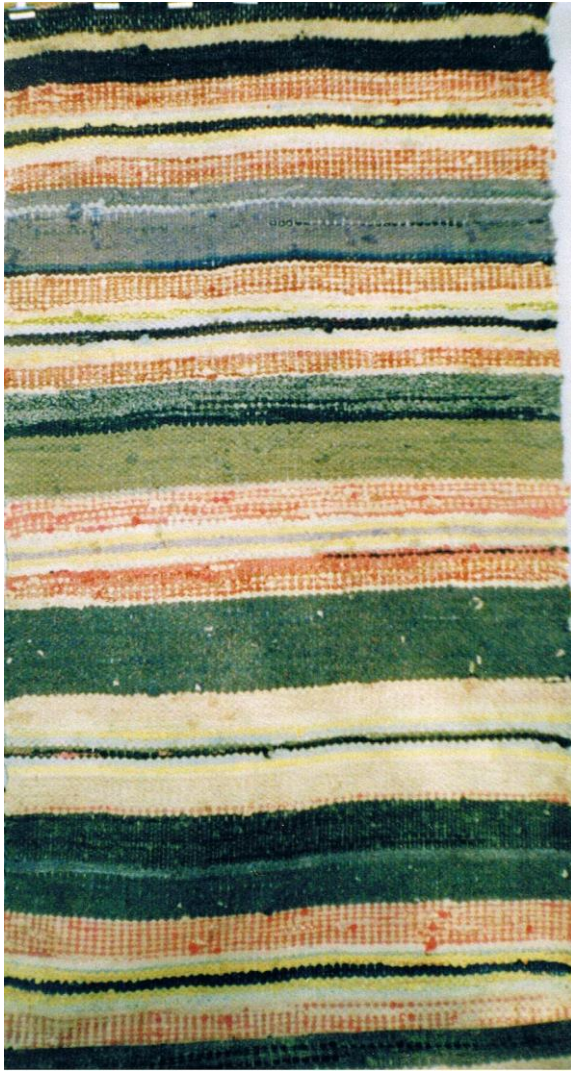

Reigi 1903.a.

Kodavere khk

Kaltsuvaip kambri põrandal

Saarde khk 1919.a.

Keila khk 1920.a.

Haapsalu 1920.a.

Kaltsuvaip kambri põrandal

Rakvere 1920.a.

Kaltsuvaip kambri põrandal

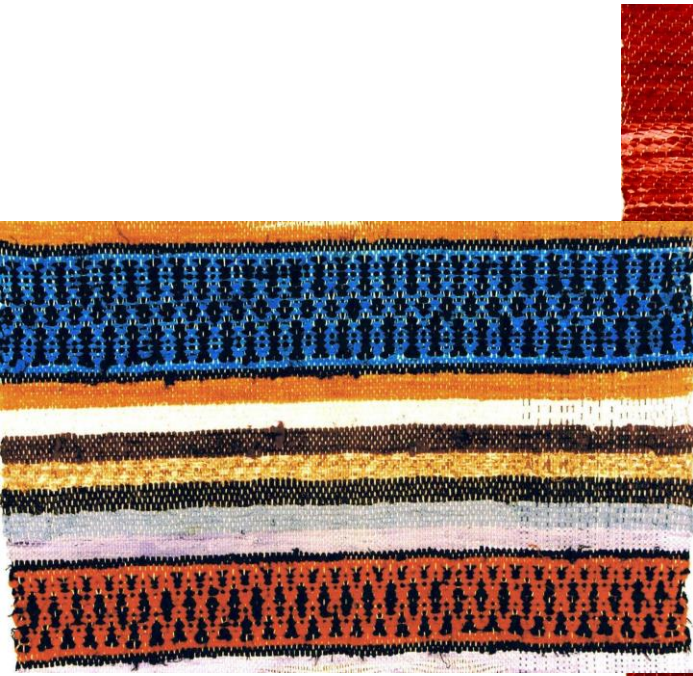

Halliste
1930

Haapsalu
1950

Kaltsuvaip kambri põrandal

Tartu 1966.a.

Viljandi 1950-1960.a.

Põlva 1964.a.

Kaltsuvaip kambri põrandal

Metsküla 1960-1970.a.

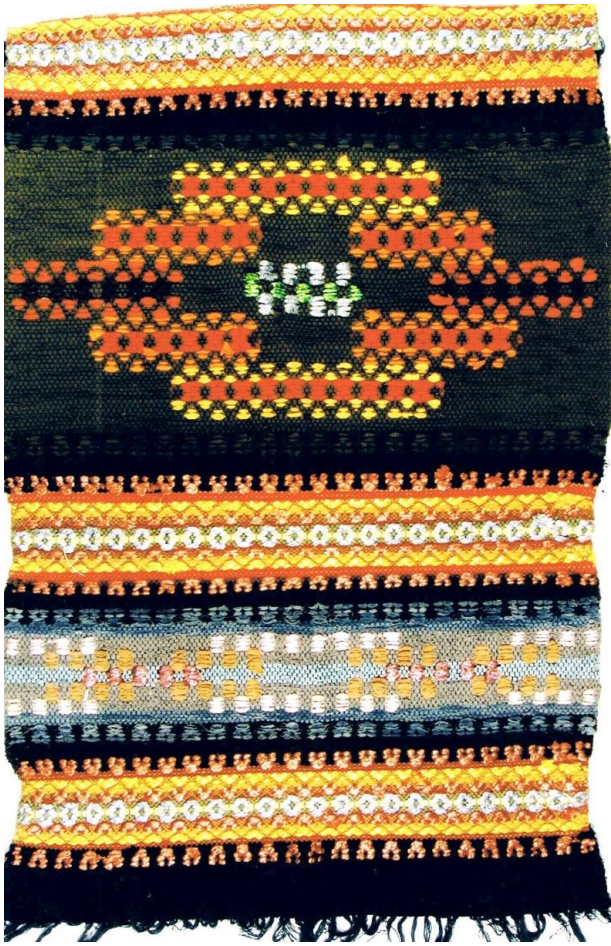

Kolga-Jaani 1973.a.

Kihnu 1970.a.

Kaltsuvaip kambri põrandal

Rapla 1974.a.

Tõstamaa 1976.a.

Jõgeva 1986.a.

Nigiseb ja nagiseb,
teine tõuseb teise korra,
teravnina hiir jookseb vahelt läbi,
veab oma sabaga kõik kokku?

Vändra, 1887